

De AVA in de Asser 2-IIb 2025 Corporate Governance

Claartje Bulten, datum 18-05-2026

Datum	18-05-2026
Auteur	Claartje Bulten ^[1]
JCDI	JCDI:BSD106876:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht / Algemeen Ondernemingsrecht / Corporate governance Ondernemingsrecht / Rechtspersonenrecht
Wetgang	art. 2:8 BW, art. 2:128 BW, art. 2:238 BW, Nederlandse corporate governance code

Dit artikel is een schriftelijke weergave van de voordracht, uitgesproken tijdens de feestelijke presentatie van de *Asser Corporate Governance* in 2025. In het boek staan enkele onderwerpen, waarover de auteurs geen standpunt innemen. De literatuur is verdeeld. Twee onderwerpen houden verband met de bevoegdheden van de algemene vergadering (AVA). Ten eerste gaat het om het al dan niet aangaan door de algemene vergadering van de (arbeids)overeenkomst met de bestuurder. De schrijver van dit artikel betoogt - met bespreking van de literatuur - dat de algemene vergadering inderdaad bevoegd is, tenzij statuten anders bepalen.

Het tweede punt waarop het boek geen duidelijk biedt, ziet op de schorsing van de bestuurder. Het gaat om het moment waarop een bestuurder zijn 'adviesrecht en hoorrecht' mag uitoefenen indien tot zijn schorsing buiten vergadering kan worden besloten. Deze twee fundamentele rechten van de bestuurder mogen bij spoed volgens de auteurs van de *Asser Corporate Governance* met voeten worden getreden. Na het schorsingsbesluit de bestuurder informeren (en horen) is volgens hen toegestaan. Een adequate onderbouwing van dit standpunt ontbreekt echter.

Een derde en laatste punt ziet op onenigheid tussen de auteurs van de *Asser Corporate Governance* zelf. Het gaat niet over de AVA, maar de invulling van het begrip 'maatmens' bij aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen. Heeft de extra kennis en kunde van een specifieke bestuurder of commissaris tot gevolg dat hij of zij eerder aansprakelijk is? Saleminck kiest voor een objectieve invulling van de maatmens, Nieuwe Weme staat een subjectieve waardering voor, met invulling van de omstandigheid dat de specifieke bestuurder of commissaris kennis en kunde heeft. De schrijver van dit artikel sluit zich aan bij de laatste: een bestuurder of commissaris kan zijn kennis of wetenschap immers niet uitzetten of vergeten. Van iemand met expertise mag worden verwacht dat hij of zij die expertise ook gebruikt.

De schrijver van dit artikel hoopt dat deze drie onderwerpen in een volgende druk van de *Asser Corporate Governance* respectievelijk van een standpunt, motivering of gelijkluidend antwoord worden voorzien.

1. Inleiding

Dit korte artikel is een aangepaste weergave van de voordracht, uitgesproken ten tijde van de presentatie van de *Asser Corporate Governance* in Nijmegen op 11 juni 2025.^[2] De opdracht was destijds een enkel onderwerp uit hoofdstuk 1 van het boek over de algemene vergadering te bespreken, maar uitwaaiëren was niet verboden. Ik koos er twee, en heb tot slot een derde (en inderdaad uitwaaiërend) punt van aandacht. De

drie punten behelzen alle een invitatie tot het bekennen van kleur of tot het innemen van een (eensluidend) standpunt.

2. Het aangaan van de arbeidsovereenkomst

Het eerste onderwerp ligt op het terrein van de bevoegdheid van de algemene vergadering. Ik zoom in op de bezoldiging van de bestuurder. De BV kent een summiere bepaling in art. 2:245 lid 1 BW. Daarin staat dat de algemene vergadering de bezoldiging van een bestuurder vaststelt, maar dat statuten anders kunnen bepalen. De evenknie bij de NV is een stuk uitgebreider. Art. 2:135 BW kent maar liefst negen leden, en verhaalt onder meer over het bezoldigingsbeleid, de betrokkenheid van de ondernemingsraad bij dat beleid en wat er met een bonus kan gebeuren.

De verhouding tussen de bezoldiging van de individuele bestuurder en het bezoldigingsbeleid staat in lid 4:

“De bezoldiging van bestuurders wordt met inachtneming van het beleid, bedoeld in lid 1 vastgesteld door de algemene vergadering, tenzij bij de statuten een ander orgaan is aangewezen.”

In nr. 37 sub f van de *Asser Corporate Governance* lezen we dat het besluit tot vaststelling van de bezoldiging van een individuele bestuurder een besluit met direct externe werking is. Dit is (inderdaad) de heersende leer. Art. 2:135 lid 4 BW (en art. 2:245 lid 1 BW bij de BV) is een vertegenwoordigingsbepaling. De algemene vergadering van aandeelhouders of het orgaan dat in de statuten staat, is bevoegd. De wettekst bij de NV vermeldt dat een ander orgaan kan worden aangewezen, bij de BV ontbreekt het woord ‘orgaan’. Salemink en Nieuwe Weme signaleren dit verschil (in nr. 37 sub c), maar trekken hieruit niet de gevolgtrekking of dit betekent dat er bij de BV delegatievrijheid ‘aan eenieder’ bestaat. Integendeel, in het lemma ‘algemeen’ (nr. 37 sub a) schrijven zij - onder verwijzing naar zowel de NV- als de BV-bepaling - dat de statuten een ander orgaan dan de algemene vergadering kunnen aanwijzen. Hieruit maak ik op dat de auteurs impliciet menen dat de statutaire delegatie van de bevoegdheid om de bezoldiging van de bestuurder vast te stellen ondanks woordelijke verschillen voor NV en BV in de pas loopt. Ook voor de BV is de bevoegdheid volgens de *Asser Corporate Governance* voorbehouden aan de aandeelhoudersvergadering of een statutair aangewezen vennootschapsorgaan.^[3] Een beperking, aldus nr. 37 sub c, betreft bevoegdheidsverlening aan het bestuur zelf, tenzij er sprake is van een one tier board. Die opvatting is valide. Is er een raad van commissarissen bij de vennootschap, dan wordt deze in de praktijk in de statuten aangewezen. In het vervolg van mijn betoog laat ik de statutaire delegatie van deze bevoegdheid achterwege en ligt de focus op de algemene vergadering.

De algemene vergadering is exclusief bevoegd de vennootschap te vertegenwoordigen ten aanzien van de bezoldiging. Die bezoldiging is veelal opgenomen in een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst van opdracht. In nr. 37 sub f schrijven Nieuwe Weme en Salemink terecht dat die overeenkomst meer omvat. De opzegtermijn, secundaire voorwaarden of een concurrentiebeding (een mooie trits!) vallen niet direct onder het bezoldigingsbegrip, maar zij zijn wel elementen van die overeenkomst. En wie tekent nu namens de vennootschap die overeenkomst? Is dat het bestuur op basis van de algemene vertegenwoordigingsregels? Is dat de algemene vergadering omdat dit voortvloeit uit de bevoegdheid ten aanzien van de bezoldiging? Moeten bestuur en aandeelhoudersvergadering op de een of andere manier samen ondertekenen? De *Asser Corporate Governance* komt in nr. 37 sub f met het volgende antwoord:

“Het tot vaststelling van de bezoldiging bevoegde orgaan is niet zonder meer ook vertegenwoordigingsbevoegd ten aanzien van deze onderwerpen. Er bestaat daarom discussie over de vraag welk orgaan bevoegd is namens de vennootschap de arbeids- of opdrachtovereenkomst met de bestuurder aan te gaan. Zie Lokin, *I/O 113* 2018/337 e.v.; Bennaars, *MSR 68* 2015/4.2.2.3; Bulten, *OO&R 82* 2014/5.3.4; Van Slooten & Zaal, *Ondernemingsrecht* 2008/85.”

Ik geef een korte samenvatting van de discussie waarnaar wordt verwezen. Lokin vindt in zijn dissertatie dat de aandeelhoudersvergadering bevoegd is.^[4] Bennaars zag drie jaar eerder in haar proefschrift dat vrijwel alle organen van de vennootschap in meer of mindere mate in aanmerking lijken te komen als vertegenwoordigingsbevoegd en kiest geen partij.^[5] Van Slooten en Zaal openden in 2008 in dit tijdschrift de

vloer en kozen voorzichtig voor de aandeelhoudersvergadering.^[6] In 2014 sloot ik op mijn beurt alvast aan bij Lokin.^[7] Daarnaast koos de *Asser Corporate Governance* uit 2019 voor het bestuur, onder verwijzing naar de algemene vertegenwoordigingsregeling.^[8] Recent zette Verburg weer in op de algemene vergadering.^[9]

Nieuwe Weme en Salemink vermelden vervolgens dat voorwaarden die in het bezoldigingsbesluit staan in de overeenkomst met de bestuurder terecht moeten komen. Maar het antwoord op de vraag wie nu bevoegd is namens de vennootschap de overeenkomst te ondertekenen, vinden we uiteindelijk in hun boek niet terug. De praktijk weet hier wellicht een mouw aan te passen - bij grote vennootschappen stelt de raad van commissarissen de bezoldiging vast en tekent hij namens de vennootschap de overeenkomst met de bestuurder -, maar een antwoord krijgen we niet. De *Asser Corporate Governance* zwijgt dus over de belangrijke kwestie welk orgaan zonder statutaire delegatie tekenbevoegd is ten aanzien van een overeenkomst met een individuele bestuurder. Ik nodig de auteurs graag uit zich in een volgende druk in de discussie te mengen.^[10]

3. Besluitvorming buiten vergadering

Het tweede onderwerp gaat over de aandeelhoudersvergadering als bijeenkomst. Of beter: het gaat over de vergadering zonder bijeenkomst, de besluitvorming buiten vergadering, zie art. 2:128 BW voor de NV en art. 2:238 BW voor de BV. Ten overvloede merk ik op dat bij veel kleine vennootschappen deze uitzondering juist standaardpraktijk is. Wel gelden er bij de NV en BV verschillende voorwaarden en in nr. 96-100 van de *Asser Corporate Governance* worden zij, samen met diverse afwijkingen nauwkeurig besproken. Een belangrijke voorwaarde, zowel bij de NV als de BV, is de raadgevende stem van de bestuurder. Die stem is sinds oktober 2012 (bij de BV) uitdrukkelijk verwoord in de laatste zin van art. 2:238 lid 2 BW:

“De bestuurders en commissarissen worden voorafgaand aan de besluitvorming in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen.”

De verplichting de bestuurders en commissarissen te voorzien van een raadgevende stem is een codificatie van de welbekende regel uit het arrest *Janssen Pers* van de Hoge Raad uit 1995.^[11] Annotator Maeijer vatte dertig jaar geleden de machtsstrijd in die vennootschap puntig én prachtig samen:

“De weergave van de feiten in deze zaak leest men als een boeiend feuilleton. Een te vroeg aftreden van de meerderheid van bestuurders van het administratiekantoor door het misverstand dat de emissie al zou zijn geëffectueerd; de overblijvende bestuurder die zijn kans schoon ziet om te pogen in de vennootschap de macht (terug) te grijpen; de race naar de notaris waarbij beide wedlopers willen winnen: het levert een thriller op zoals men die alleen in de vakantieperiode pleegt te lezen, en die nog leerzaam is ook.”^[12]

Het hof ging voorbij aan het kunnen uitoefenen van de raadgevende stem, omdat, in de woorden van Maeijer, de bestuurder daarmee enkel zou pogen de ‘macht (terug) te grijpen’. De Hoge Raad honoreerde de hiertegen opgeworpen cassatieklacht. Hij stelde dat de dwingend voorgeschreven raadpleging van het bestuur van de vennootschap niet achterwege mocht worden gelaten. De ratio is dat de algemene vergadering de bestuurder(s) in de gelegenheid moet stellen van zijn (hun) visie te doen blijken, ook bij besluitvorming buiten vergadering. De aandeelhouders kunnen vervolgens met die visie rekening houden bij hun stemgedrag. De wettekst hamert er vervolgens op dat de raadgevende stem voorafgaand aan het nemen van het aandeelhoudersbesluit moet kunnen worden uitgebracht. Maeijer dacht dat met toepassing van art. 2:8 lid 2 BW nog wel aan het dwingendwettelijk voorschrift kan worden gederogeed.^[13]

Ik verleg de focus naar de aandeelhoudersvergadering buiten vergadering waarin een bestuurder moet worden geschorst. In nr. 149 schrijven Nieuwe Weme en Salemink terecht dat de bestuurder van wie een voorgenomen besluit tot schorsing voorligt, een raadgevende stem heeft. Daarbovenop heeft hij een hoorrecht. Dat recht volgt volgens de twee auteurs uit art. 2:8 lid 1 BW. De gedachte achter het hoorrecht vertoont verwantschap met de ratio van de raadgevende stem. Ik citeer nr. 225 van de *Asser Corporate Governance*:

“De gedachte is dat de leden van het tot schorsing of ontslag bevoegde orgaan kennis kunnen nemen van de

mening van de bestuurder en die mening kunnen betrekken in hun oordeelsvorming.”

Er staat tevens dat het hoorrecht iets anders is dan de raadgevende stem. Waar het verschil precies in zit, anders dan dat de met schorsing bedreigde bestuurder het hoorrecht plus de raadgevende stem heeft en de andere bestuurders enkel laatstgenoemde stem, staat niet vermeld. De sanctie van de schending van het hoorrecht is een vernietigbaar schorsingsbesluit, net als bij het veronachtzamen van de raadgevende stem.^[14] Ook is gegronde twijfel aan een juist beleid denkbaar in het kader van een enquêteprocedure. Kort en goed: de enig aandeelhouder die de bestuurder per direct schorst en dat de bestuurder vervolgens meedeelt, schendt én het hoorrecht én de raadgevende stem. Dit schorsingsbesluit is slechts vernietigbaar, ook al zijn er twee redelijk fundamentele ‘rechten’ van de bestuurder geschonden. Dat is lastig te verteren voor een bestuurder, lijkt mij. Ik breng in herinnering dat de raadgevende stem bovendien dwingendwettelijk haar plek krijgt voorafgaand aan het schorsingsbesluit. Maar, zoals een advocaat ooit pragmatisch opmerkte:

“De praktijk houdt niet van nietigheid.”^[15]

En de schorsing is daarmee aantastbaar, maar om te beginnen wél geldig.

Nu zal in diezelfde praktijk de visie van de bestuurder in kwestie over zijn eigen schorsing wel duidelijk zijn. Het vooraf horen en de raadgevende stem zijn dan onderdeel van een rituele dans. Mogelijk heeft die dans Nieuwe Weme en Salemink geïnspireerd tot de volgende opening:

“Indien het vanwege de spoed die redelijkerwijs bij de schorsing moet worden betracht, niet mogelijk is om de bestuurder op voorhand te informeren en te horen, mag dit ook korte tijd na de schorsing geschieden.”^[16]

Mijn vraag is: waarom? Wat is de juridische rechtvaardiging voor deze hulp aan de aandeelhouder? Met horen achteraf wordt niet aan de ratio van het hoorrecht voldaan. De oordeelsvorming van de aandeelhouders wordt niet meer beïnvloed. Is dit puur praktisch? Zo ja, dan is honorering van het hoorrecht na de schorsing net zo goed een onderdeel van die rituele dans. Bovendien zijn de regels rond de raadgevende stem eveneens met voeten getreden. Ik nodig de auteurs graag uit in een volgende druk een onderbouwing te geven voor hun praktische route.

4. De maatman-bestuurder

Tot slot wil ik nog een klein detail bespreken. Dit is mijn derde onderwerp, of beter: de trits is volmaakt. In de *Asser Corporate Governance* staat in ieder geval een plek waar de twee auteurs niet met een mond spreken. Het gaat over de maatman-bestuurder die we tegenkomen in de bestuurdersaansprakelijkheid (nr. 126 sub e). Deze maatman wordt in de *Asser Corporate Governance* omgedoopt tot maatmens, al zijn het in de jurisprudentie bijna altijd mannelijke bestuurders die de maat worden genomen. Dit brengt bij mij de wetenschappelijk niet-gefundeerde observatie dat vrouwen de maatmens niet nodig hebben. Zij weten blijkbaar wél hoe te handelen als een bestuurder die voor haar taak berekend is en deze nauwgezet vervult.

De vraag rijst, schrijven Nieuwe Weme en Salemink, of van een bestuurder met bijzondere kennis of vaardigheden meer mag worden verwacht en voor hem (*sic*) de maatmens-bestuurder dus niet de norm is. Nieuwe Weme beantwoordt deze vraag bevestigend, maar Salemink is terughoudend. Vreemd genoeg is de verwijzing naar hun respectieve standpunten identiek. In een door hen gezamenlijk geschreven hoofdstuk in het *Handboek Jaarrekeningrecht* uit 2020 werden ze het ook al niet eens.^[17] In dat hoofdstuk ging het om de commissaris en de wijze van toetsing van de mate van vereiste deskundigheid. Salemink staat een abstrahering van subjectieve omstandigheden of criteria voor. De taakuitoefening van een commissaris is volgens hem onderworpen aan een objectieve beoordeling. Het gaat om de (in 2020 nog getypeerde) maatman, de mate van ervaring of professionaliteit is daarbij irrelevant. Nieuwe Weme meent daarentegen dat van een commissaris die bijvoorbeeld financiële kennis heeft (als oud-CFO of oud-accountant) ook een hogere kwaliteit van toezicht op de jaarrekening mag worden verwacht. Juist die kennis of ervaring heeft bijgedragen aan de benoeming tot commissaris. Hem kan als deskundige persoon dan eerder een verwijt worden gemaakt, bijvoorbeeld als de raad van commissarissen (als geheel) een ernstige omissie in de jaarrekening niet heeft

opgemerkt.

De *Asser Corporate Governance* dateert van vijf jaar na dit handboek. De kwestie heeft zich in nr. 126 verbreed van de deskundigheid die van een commissaris mag worden verwacht bij het toezicht op de jaarrekening tot de maatmens-bestuurder. Maar na hun houten huwelijk geven de auteurs nog steeds niet een eensluidend antwoord. Blijkbaar heeft de een de ander nog steeds niet kunnen overtuigen. Ik ben zo vrij een tussenoplossing te suggereren. De omschrijving van de maatmens-bestuurder staat onder meer in *Staleman/Van de Ven*.^[18] De Hoge Raad eist dat een bestuurder voor zijn taak berekend is en deze taak nauwgezet vervult, gebaseerd op het inzicht en de zorgvuldigheid die mogen worden verwacht van een bestuurder. En in deze omschrijving ligt het antwoord besloten. Het gaat om de (specifieke) taak van een bestuursfunctie. Die taak is voor een CEO anders dan voor een financieel directeur. De bestuurder zal worden aangezocht met inachtneming van de voor de betreffende positie vereiste competentie. De extra financiële expertise die een CFO bezit, is wat van hem of haar verwacht wordt. Hetzelfde geldt voor een commissaris: denk aan de voorzitter van de auditcommissie of de 'werknemers-commissaris' die aantoonbaar affiniteit (en inzicht) moet hebben met werknemersgerelateerde onderwerpen. Voor een bestuurder of commissaris die een specifieke bestuursfunctie of commissariaat vervult, biedt de maatmens-omschrijving uit *Staleman/Van de Ven* zo voldoende aanknopingspunten om de individuele (want benodigde) kennis en ervaring mee te wegen.

Er blijft nog wel een type over, en dat is de persoon die 'toevallig' kennis en expertise heeft die niet noodzakelijkerwijs vereist zijn voor een functie. Wederom een voorbeeld: een HR-directeur van een medicijnfabrikant die tevens arts is en ervaring heeft met de ontwikkeling van nieuwe medicatie. Kan zo'n directeur eerder aansprakelijk worden gesteld wanneer er iets misgaat met een nieuw medicijn en hij of zij dit vanuit zijn of haar medische achtergrond had moeten weten? Strikt genomen past het niet bij 'de HR-taak'. Toch denk ik dat de kennis die een persoon heeft (of gezien zijn expertise had moeten hebben) wel bijdraagt aan de invulling van het ernstig-verwijtcriterium. Een bestuurder kan zijn of haar kennis ook niet 'vergeten' of 'uitzetten'. Als een bestuurder misstanden herkent - en misschien wel eerder herkent door zijn of haar expertise - moet de bestuurder optreden en ingrijpen. Terug naar mijn voorbeeld: waarschijnlijk is deze persoon juist vanwege zijn of haar medische achtergrond (terwijl die achtergrond niet strikt noodzakelijk is voor uitoefening van een HR-functie in het algemeen) HR-directeur geworden bij dit type bedrijf.

Mijn bijdrage sluit ik daarom af met de hoop dat de heikele maatmens-kwestie in de volgende *Asser Corporate Governance* eensgezind wordt beslecht.

Voetnoten

[1] Prof. mr. C.D.J. (Claartje) Bulten is hoogleraar Ondernemingsrecht VHI/OO&R Nijmegen en tevens verbonden aan Clifford Chance Amsterdam.

[2] Diverse loftuitingen en mijn aanbeveling het woord 'trits' in het Asser-deel op te nemen (meer specifiek: in nr. 377, in plaats van 'drietal') keren niet terug in deze enigszins bewerkte schriftelijke weergave van mijn voordracht.

[3] Ik raad aan dit in een volgende druk van de Asser te expliciteren.

[4] E.C.H.J. Lokin, *De bezoldiging van bestuurders van beursgenoteerde vennootschappen (IVOR nr. 113)* 2018/337.

[5] J.H. Bennaars, *De rechtspositie van de bestuurder (MSR nr. 68)* 2015/4.2.2.3.

[6] J.M. van Slooten & I. Zaal, 'Gebrekkig loon', *Ondernemingsrecht* 2008/85. Ik voeg toe dat destijds de oude tegenstrijdigbelangregeling nog gold.

[7] Zie C.D.J. Bulten, 'Het geven van beloning en het nemen van bonus', in: Jansen & Verburg (red.), *Onderneming en beloning (O&R nr. 82)* 2014/5.3.4.

[8] Zie *Asser/Van Solinge & Nieuwe Weme 2-IIb* 2019/29 sub g.

[9] L.G. Verburg, *De bestuurder van de NV of BV (O&R nr. 152)* 2024/6.3.

[10] In het verlengde van deze kwestie ligt de vraag wie namens de vennootschap bevoegd is het einde van de verhouding tussen bestuurder en vennootschap 'te regelen', indien niet van een normaal-afflopende termijn sprake is. Denk aan een vaststellingsovereenkomst (vaak met finale kwijting). De *Asser Corporate Governance* laat zich over deze materie helaas evenmin (expliciet) uit.

[11] HR 10 maart 1995, ECLI:NL:HR:1995:ZC1657, *NJ* 1995/595 m.nt. J.M.M. Maeijer (*Janssen Pers*).

[12] Een belangrijke reden om een punt te maken over de raadgevende stem in de *Asser Corporate Governance* is dit citaat. Was er een bokaal voor de mooiste noot-opening (en ik was de jury), dan won Maeijer.

[13] Zie zijn noot sub 3, HR 10 maart 1995, ECLI:NL:HR:1995:ZC1657, *NJ* 1995/595 m.nt. J.M.M. Maeijer (*Janssen Pers*).

[14] De sanctie bij niet-naleving van dit voorschrift is een vernietigbaar aandeelhoudersbesluit, zie nr. 149 sub h. De totstandkoming van het besluit is gebrekkig (art. 2:15 lid 1 sub a BW).

[15] De auditu, n.n.

[16] Zie nr. 225 sub b in fine.

[17] T. Salemink & M.P. Nieuwe Weme, 'Toezicht op de jaarrekening door de raad van commissarissen', in: J.B.S. Hijink e.a. (red.), *Handboek Jaarrekeningenrecht (VDHI nr. 164)* 2020/12.2.5.

[18] HR 10 januari 1997, ECLI:NL:HR:1997:ZC2243, *NJ* 1997/360 m.nt. J.M.M. Maeijer (*Staleman/Van de Ven*), r.o. 3.3.1.